

Integrating Oral History into Social Studies Courses as a Constructivist Learning and Teaching Method**

Ilker Dere

Necmettin Erbakan University, Ahmet Kelesoglu Faculty of Education, Department of Social Studies Education

Erkan Dinc

Usak University, Faculty of Education, Department of Social Studies Education

Abstract:

It is seen that oral history has not been used enough in the field of education in Turkey such as those in the United States, England, and Canada and the method is not being systematically integrated into educational practices. The aim of this current study is to determine the pedagogical potential of oral history, its contributions to students and the issues that students can be encountered in the process of integrating it into the social studies lessons. In order to accomplish these goals, exploratory research design, one of the qualitative research methods was utilized. The working group was consisted of sixth-grade students (20) according to purposive sample method. Obtained data were analyzed and interpreted by conducting content analysis method. The research findings have indicated that the oral history implementation has contributed to students in personal, academic, and psychological dimensions. The study has improved the most communication skills of students, besides making many contributions such as using historical research steps, interviewing, learning local history and acquiring self-confidence. All these results have indicated that oral history can be used as an effective and efficient learning and teaching method in social studies classes.

Keywords: *Social studies education, Oral history, Integration, Constructivism, Communication skills*

Inönü University
Journal of the Faculty of Education
Vol 19, No 2, 2018
pp. 115-127
DOI: 10.17679/inuefd.335686

Received : 22.08.2017
Accepted : 24.06.2018

Suggested Citation

Dere, İ. Dinc, E. (2018). Integrating Oral History into Social Studies as a Constructivist Learning and Teaching Method, *Inonu University Journal of the Faculty of Education*, 19(2), 115-127. DOI: 10.17679/inuefd.335686

* This study is part of a PhD dissertation by written Ilker Dere which is called "Oral History as a Learning and Teaching Method in Social Studies Courses" in Social Sciences Institute at Usak University in 2017. Also, we really appreciate to social studies teacher Bulent Alpdogan and his valuable students for contributions to the study.

* This study was prepared with the support of TUBITAK 2214-A Abroad PhD Research Fellowship Program (2015-2016).

EXTENDED ABSTRACT

Introduction

Oral history is primarily a research method, but for more than a half-century, it has also been used as a learning and teaching method particularly in countries like USA, UK, and Canada. In Turkey, the method has been widely recognized in Turkey after 2005 Social Studies Curriculum, which is developed according to constructivist educational philosophy. Related studies have demonstrated that oral history is amongst the least preferred methods by social studies teachers with the museum and historical site tours. In addition to, it has been determined that 14 dissertations (2 Ph.D. and 12 master theses) have been done about the integration of oral history into social studies and history lessons. In these theses, students did oral history studies on various topics inspired by the 2005 Curriculum and contributions of the method for the students were addressed. However, no thesis has recommended to teachers a manual or guide on how to use oral history in social studies classes. Thus, the goal of the current study is to show how to use oral history as learning and teaching method in social studies lessons, to determine the contributions of the method to the students and to uncover what kind of problems might be faced in the implementation process.

Method

This study was designed as an exploratory qualitative research method. Existing studies in this model generally start with a pilot practice; so first, a pilot implementation was done in this research. Then, a plan of the main implementation was developed according to the results of the pilot implementation. The study group of the current research consisted of 20 (6th grade) students who were studying at a public middle school in Usak. The students were selected in accordance with the requirements of the purposive sampling method. The data were collected from focus group interviews, observations, and documents in accordance with the triangulation technique. In this respect, Evaluation Rubric of Students' Oral History Studies, Focus Group Interviews, Students' Oral History Reports and Researcher Observation Notes were used to generate. Collected data were then prepared for analysis, coded, categorized and interpreted.

Findings

The end of the study, some important findings were reached by analyzing the data obtained from interviews, observation, and documents. All participant students (20) pointed out that preparation and implementation processes of the oral history project, which they did, were effective and useful for themselves.

The students made various preparations before they start their interviews. These preparations include making interview practices with family and group members, holding group meetings to make a discussion plan and sharing interview tasks, checking whether the recording device is working, examining interview questions and making statements to the interviewees. The preparations contributed to making a good rapport with interviewees and enrichment of the interviews. These results have shown the importance of pre-interview preparations.

After pre-interviews preparations, the students interviewed with 37 source persons within this study. The students undertook some tasks like conducting an interview, using of record devices, collecting of historical materials, note-taking, and arranging of interview environment. Since they had felt themselves like the leader of the interview while they were asking questions to interviewees, they most liked conducting of interview task. Unlike they tried to take note everything during interviews, they the least liked the task of note-taking.

The oral history studies the students done collaboratively made a lot of contributions to students and improved their skills. These contributions have three dimensions included personal, academic, and psychological developments. In personal development dimension, oral history primarily improved students' communication skills along with their value of responsibility. In academic development dimension, oral history contributed to students in the matter of using of historical research steps, interviewing, writing a report, learning local history, and perceiving of change and continuity. In psychological development dimension, the method helped the students to overcome excitement and anxiety and therefore to gain self-confidence.

Lastly, problems the students faced in the implementation process were established. The most important faced problem is concerning with source persons. Since some source persons broke their promises, students had to find new interviewees. Except this, for some source persons spoke out of the main subject, the students did not elicit enough details from them. Fortunately, they found new people to interview and finally finished their projects.

Discussion & Conclusion

The findings of the research have shown that oral history may effectively be used in social studies. First, participating students considered that preparation and implementation processes of the oral history have been practiced within are adequate and effective.

Second, before conducting their oral history interviews, students made many preparations such as making interview practices with family and group members, holding a group meeting to make a discussion plan and distributing interview tasks, checking whether the recording device is working, examining interview questions, and making clarifies to the interviewees. Similarly, Mehaffy, Sitton & Jr. (1984), Walbert (2004), Zusan (2010), McLellan (2014), Kachaturoff & Greenebaum (2015) and Ritchie (2015) point out those pre-interview preparations are among the elements of a good oral history study.

Third, the results of the study have shown that the oral history made many contributions included personal, academic, and psychological developments of the students. Stradling (2003), Walbert (2004), Sarı (2007), Ardemendo & Kuszmar (2009), Kaya (2013), McLellan (2014), and Doğan (2015a) and Dogan (2015b) mentioned same contributions of oral history.

All results of the research have demonstrated that oral history might effectively be used as teaching and learning method in social studies courses, but teachers should pay attention to some rules. First, teachers should guide their students steadily, teachers should interest with students' problems, and the teachers help them when the students need. Lastly, they should enhance oral history implementation by using supplementary materials.

Yapılandırmacı Bir Öğrenme ve Öğretme Yöntemi Olarak Sözlü Tarihin Sosyal Bilgiler Derslerine Entegrasyonu^{†‡}

İlker Dere

Necmettin Erbakan Üniversitesi, Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi, Sosyal Bilgiler Eğitimi

Erkan Dinç

Uşak Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Sosyal Bilgiler Eğitimi

Öz

Sözlü tarih, Amerika Birleşik Devletleri, İngiltere ve Kanada gibi ülkelerde olduğu gibi Türkiye’de eğitim alanında yeterince kullanılmadığı için eğitim uygulamalarına sistemli bir şekilde entegre edilememiştir. Bu ihtiyaçtan yola çıkarak tasarlanan çalışmanın amacı, sözlü tarihin sosyal bilgiler derslerindeki pedagojik potansiyelini, katkılarını ve sosyal bilgiler derslerine entegre edilme sürecinde karşılaşılabilecek muhtemel sorunları belirlemektir. Bu amaçlara ulaşmak için araştırma modeli olarak nitel araştırma yöntemlerinden keşfedici araştırma yöntemi kullanılmıştır. Çalışma grubu, amaçlı örneklem yöntemine göre 6. sınıf öğrencilerinden (20) oluşturulmuştur. Toplanan veriler, içerik analiziyle değerlendirilmiş ve yorumlanmıştır. Çalışmanın bulguları; sözlü tarih uygulamasının öğrencilere kişisel, akademik ve psikolojik boyutlarda çeşitli katkıları olduğunu göstermektedir. Çünkü bu çalışma, öğrencilerin en çok iletişim becerilerini geliştirmiş, bunun yanında tarihsel araştırma basamaklarını kullanma, görüşme yapma, yerel tarihi öğrenme ve özgüven kazanma gibi birçok katkı yapmıştır. Bütün bu sonuçlar, sözlü tarihin sosyal bilgiler derslerinde etkili ve verimli bir öğrenme ve öğretme yöntemi olarak kullanılabilmesini ortaya çıkarmıştır.

Anahtar Kelimeler: Sosyal bilgiler eğitimi, Sözlü tarih, Entegrasyon, Yapılandırmacılık, İletişim becerileri

Inönü Üniversitesi
Eğitim Fakültesi Dergisi
Cilt 19, Sayı 2, 2018
ss. 115-127
DOI: 10.17679/inuefd.335686

Gönderim Tarihi : 22.08.2017
Kabul Tarihi : 24.06.2018

Önerilen Atıf

Dere, İ. Dinç, E. (2018). Yapılandırmacı Bir Öğrenme ve Öğretme Yöntemi Olarak Sözlü Tarihin Sosyal Bilgiler Derslerine Entegrasyonu. *Inönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 19(2), 115-127. DOI: 10.17679/inuefd.335686

[†] Bu çalışma, 2017 yılında Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsünde İlker Dere tarafından hazırlanan "Sosyal Bilgiler Derslerinde Öğrenme ve Öğretme Yöntemi Olarak Sözlü Tarih" başlıklı doktora tezinin bir bölümüdür. Ayrıca çalışmaya katkılarından dolayı sosyal bilgiler öğretmeni Bülent Alpdoğan ve onun değerli öğrencilerine teşekkür ederiz.

[‡] Bu çalışma, TÜBİTAK 2214-A Doktora Sırasında Yurtdışı Araştırma Burs Programı'nın (2015-2016) desteğiyle yapılmıştır.

GİRİŞ

2005 Sosyal Bilgiler Öğretim Programı, yapılandırmacı eğitim felsefesine göre hazırlandığı için daha önceki programlarda yer almayan birçok değer ve becerinin yanı sıra yeni öğrenme ve öğretme strateji, yöntem ve teknikleri içermiştir (Millî Eğitim Bakanlığı [MEB], 2006). 2005 Programının uygulanmaya başlanmasından kısa bir süre sonra çeşitli çalışmalarla etkileri ve yansımaları değerlendirilmiştir. Program değişikliğinin öğretmenler tarafından olumlu karşılandığını gösteren çalışmaların (Dinç ve Doğan, 2010) yanında programda önerilen etkinliklerin öğrencileri aktif kılmadığına (Aykaç, 2007) dair çeşitli sonuçlar içeren araştırmalar yapılmıştır. Bunların yanında yapılandırmacı yaklaşıma uygun olarak yapılan derslerin öğrencilerin akademik başarıları ile öğrenilen bilgilerin kalıcılık düzeylerini arttırdığına dair sonuçlara ulaşılmaya rağmen, sosyal bilgiler öğretmenlerinin programda önerilen yöntem ve tekniklerden çok düz anlatım ve soru cevap gibi klasik yöntem ve teknikleri tercih ettikleri tespit edilmiştir (Çelikkaya ve Kuş, 2009). Yine çalışmalarda elde edilen sonuçlara göre sosyal bilgiler öğretmenlerinin en az tercih ettiği yöntemler arasında müze ve tarihi mekân gezileriyle birlikte sözlü tarih yöntemi yer almıştır (Kaya ve Güven, 2012).

Yapılandırmacı Bir Öğrenme ve Öğretme Yöntemi Olarak Sözlü Tarih

Türkiye’de öğretmenlerin en az tercih ettiği yöntemlerden biri olan sözlü tarih, sosyal bilimlerin çeşitli alanlarında bir araştırma ve bilgiye ulaşma yöntemi olarak sınıf uygulamalarına entegre edilmiştir. Çünkü bu yöntemin uygulama süreci iyi planlandığında; ders içeriğinin kazandırılması, yetenek gelişimi, öğrenci motivasyonunu sağlama ve konuyu değerlendirme gibi dört temel bilişsel amaca hizmet edebilmektedir (Portelli, 2006). Bu amaçlara ulaşmak için sözlü tarih uygulamaları, aktif ve pasif sözlü tarih çalışması olmak üzere iki şekilde yürütülmektedir. Pasif sözlü tarih çalışmasında öğrenciler, önceden yapılmış sözlü tarih çalışma kayıtlarını derste kullanırken, aktif sözlü tarih çalışması kapsamında birer “amatör araştırmacı” gibi kendi sözlü tarihlerini oluşturmaktadır. Sırayla pasif sözlü tarih, daha çok tanıtım ve bilgilendirme; aktif sözlü tarih ise analiz, sentez ve değerlendirme gibi daha yüksek beceriler ve amaçlar için kullanılmaktadır (Lanman, 1987).

Aslında sözlü tarih, tam manasıyla yapılandırmacı bir öğrenme ve öğretme yöntemi olarak aktif sözlü tarih çalışmaları aracılığıyla daha etkin kullanılabilir. Çünkü aktif sözlü tarih çalışmasında öğrenciler, bilgiyi kendileri üretirken, “amatör tarihçiler” olarak analiz, sentez ve değerlendirme gibi bilişsel basamakları kullanırlar (Trşkan, 2016). Pasif sözlü tarih çalışmasında ise, aktif sözlü tarih çalışmasının temel aşaması olarak konuyu tanıma ve yöneme aşına olurlar (Mehaffy, Sitton & Jr., 1984). İki sözlü tarih türü karşılaştırıldığında; pasif sözlü tarih çalışmasının daha kolay ve ekonomik olduğunu söylemek mümkündür. Literatürde de ifade edildiği gibi bu iki tür, birbirini destekleyici araçlar olarak kullanıldığında daha kullanışlı ve yararlı olabilir.

Sosyal Bilgiler Öğretiminde Sözlü Tarihi Yöntemini Ele Alan Çalışmalar

Sözlü tarih yöntemi, 2005 Sosyal Bilgiler Öğretim Programı’nda önerilmesinden sonra Türkiye’deki eğitim araştırmalarında daha çok ele alınmaya başlamıştır. Bu çalışmalardan Sarı’nın (2007) doktora tezi, sosyal bilgiler öğretimi kapsamında sözlü tarih ile ilgili yapılan ilk doktora çalışması olma özelliğine sahiptir. Çalışmada 7. Sınıf Sosyal Bilgiler Öğretim Programı’nda yer alan Yurdumuzun Komşuları ünitesinin “Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti” konusu ile ilgili sözlü tarih çalışması yapılmıştır. Bu kapsamda, 46 öğrencinin bulunduğu sınıfa Kıbrıs Barış Harekâtına katılan iki Kıbrıs Gazisi subay davet edilerek onların anıları üzerinden ders işlenmiştir. Araştırma sonunda, bu sözlü tarih uygulamasının öğrencilerin akademik başarısını arttırdığı ve öğrencilere çeşitli beceriler kazandırdığı ortaya konulmuştur.

Diğer yandan tarih eğitimi alanında Arslan (2012) tarafından hazırlanan doktora tezi, Tunceli kent merkezinde bulunan 10 ortaöğretim okulundaki 482 öğrenciden oluşan 12. sınıf öğrencileri ve söz konusu okullarda görev yapan 12 tarih öğretmeni ile yapılmıştır. Örnek olay araştırma desenine göre tasarlanan çalışma sonucunda, öğrencilerin sözlü tarihlerini daha çok “büyükbaba, büyükanne, çevredeki yaşlılar ve 38 tanıkları”ndan öğrendikleri, sözlü kültüre dayalı tarihsel bilgilerin ortaöğretim tarih derslerine yer almamasının tarih derslerine olan bakışlarını olumsuz etkilediği ve 33 farklı konuda resmî tarih ve sözlü tarih anlatılarının uyumadığı belirlenmiştir.

Doktora tezlerinin dışında sosyal bilgiler eğitimi alanında Sarı (2002), İncegül (2010) Özer (2012), Kaya (2013) Temir (2015) ve (Öztaşçı) 2017 tarafından yapılan 6 yüksek lisans tezi bulunmaktadır. Bunun yanında tarih

eğitimi alanında Kaplan (2005), Avcı-Akçalı (2007), Işık (2008), Kumru (2009), Durmuş (2013) ve K p   (2014) tarafından 6 yüksek lisans tezi hazırlanmıştır. Bunlardan İnceg l (2010) ve Kaya (2013) tarafından yapılan yüksek lisans tezlerinde eylem araştırması yöntemiyle sözlü tarihin sosyal bilgiler derslerine yaptığı katkılar araştırılmıştır. Ancak yüksek lisans tezleri içerisinde özellikle Öztaşçı (2017) tarafından yapılan çalışma, yerel tarih ve sözlü tarihi bütünleştiren, öğrencilerin birçok tarihi yerin ve kurumun geçmişini araştırdığı önemli bir tez olarak dikkat çekmektedir.

Sonuç olarak yapılan ilgili çalışmalar genel olarak değerlendirildiğinde; çalışmalarda gözlenen en önemli ortak eksiklik, sözlü tarih yönteminin derslerde nasıl kullanılacağını gösteren ayrıntılı bir kılavuza yer verilmemesidir. Bu eksiklikten yola çıkarak çalışmanın amacı, bir öğrenme ve öğretme yöntemi olarak sözlü tarihin sosyal bilgiler derslerindeki pedagojik potansiyelini, katkılarını ve sosyal bilgiler derslerine entegre edilme sürecinde karşılaşılabilecek muhtemel sorunları belirlemek olarak belirlenmiştir. Bu kapsamda aşağıdaki araştırma sorularına cevap aranmıştır:

- 1)  alışmaya katılan öğrenciler, yaptıkları sözlü tarih çalışmasının hazırlık ve uygulama süreçleri hakkında neler düşünmektedir?
- 2) Sözlü tarih uygulamasının öğrencilere ne tür katkıları olmuştur?
- 3) Sözlü tarih uygulaması sırasında öğrenciler, ne tür problemlerle karşılamıştır?

YÖNTEM

Araştırma Modeli

Bu  alışma, nitel keşfedici araştırma modeline göre tasarlanmıştır. Çalışmada doğal bir süreç yerine araştırmacı tarafından oluşturulan şartlarda yaşananlar gözlendiği için nitel araştırma desenlerinden keşfedici araştırma modeli (Creswell, 2012) tercih edilmiştir. Bu desenin tercih edilmesinde Türkiye’de sosyal bilgiler derslerinde sözlü tarihin yeterince kullanılmaması etkili olmuştur. Çünkü yeterince kullanılmayan bir yöntemin ‘gorece bilinen’ durumunu yansıtacak yerine, sosyal bilgiler derslerinde kullanıldığında ne tür pedagojik katkılar sunduğunu ortaya koymanın daha yararlı olacağı düşünmüştür.

Araştırma Süreci

Bu araştırma, Pilot Uygulama aşaması ve Asıl Uygulama aşaması olmak üzere iki boyutta gerçekleştirilmiştir. Asıl Uygulamayı planlamak ve sağlıklı bir şekilde yürütebilmek için öncelikle Pilot Uygulama yapılmıştır. Pilot Uygulama aşamasında  ğrenciler, “Geleneklerimiz ve Göreneklerimiz” adlı konuda sözlü tarih araştırması yürütmüşlerdir. Bu araştırma sürecinde elde edilen veriler işığında, Asıl Uygulama aşaması planlanmıştır. Asıl Uygulama aşamasında ise  ğrenciler, Elektronik Yüzyıl  nitesinin “İlerlemenin Sonu Yok” adlı konusu çerçevesinde “Geçmişten Günümüze Uşak’ta şehirleşme, Ulaşım, Haberleşme ve Eğlence Amaçlı Kullanılan Teknolojik Araçlar” adlı başlıklarla ilgili sözlü tarih çalışmaları yürütmüşlerdir.

Çalışma Grubu

Araştırmanın  alışma grubunda Uşak ilinin Merkez ilçesinde hizmet veren bir devlet ortaokulunda 6. sınıfa devam eden 20  ğrenci yer almıştır. Bu  ğrenciler, amaçlı örneklem yöntemlerinden kolay ulaşılabilir örneklem tekniğine (Creswell, 2012) göre seçilmiştir. Ayrıca Patton (2014) tarafından önerildiği gibi katılımcı öğrencilerin gerçek isimlerinin yerine takma isimler kullanılmıştır.

Veri Toplama Araçları

Çalışmada kaynak üçgenleme tekniğine uygun olarak görüşme, gözlem ve dokümanlar aracılığıyla veri toplanmıştır. Bütün veri toplama araçları, Pilot Uygulama sonuçları işığında geliştirilmiştir. Bu kapsamda veri toplamak için Odak Grup Görüşmesi Formu,  ğrenci Sözlü Tarih Raporları, Değerlendirme Rubriği ve Yapılandırılmamış Araştırmacı (Gözlem) Notları kullanılmıştır. Odak Grup Görüşmelerinde 19 açık uçlu soru kullanılmıştır. Öğrenci gruplarının hazırladıkları raporlar, “ ğrencilerin Yaptığı Sözlü Tarih  alışmasını Değerlendirme Rubriği” ile değerlendirilmiştir.

Verilerin Analizi

Çalışmada elde edilen veriler, içerik analizine tabii tutulmuştur. Bilindiği gibi içerik analizinde öncelikle veriler, araştırmacının kuramsal çerçevesi ve amaçları dikkate alınarak kodlanır. Kodlamalar sonrasında benzer ve ayrışan kodlardan kategorilere ya da temalara ulaşılır (Bilgin, 2014; Duffy, 2014). Bu çalışmada temaların netleşmesinden sonra yapılan yorumlama sürecini destekleyen alıntılar kullanılmıştır.

BULGULAR

Araştırmanın veri kaynakları olan odak grup görüşme kayıtları, rubrik sonuçları, gözlem notları ve öğrenci dokümanları analiz edilerek aşağıdaki bulgulara ulaşılmıştır. Bulgular; *Sözlü Tarih Uygulamasının Hazırlık Sürecine İlişkin Değerlendirmeler*, *Sözlü Tarih Çalışmasının Uygulama Sürecine İlişkin Değerlendirmeler*, *Sözlü Tarih Uygulamasının Öğrencilere Yararları* ve *Sözlü Tarih Uygulaması Sırasında Karşılaşılan Sorunlar* şeklinde dört ana başlık altında toplanmıştır.

Sözlü Tarih Uygulamasının Hazırlık Sürecine İlişkin Değerlendirmeler

Hazırlık süreci, sözlü tarihin öğretiminin başlangıcından öğrenci görüşmelerinin başlamasına kadar geçen süreyi kapsamaktadır. Çalışmaya katılan öğrencilerin tamamı (20), yaptıkları sözlü tarih uygulamasının hazırlık sürecini yeterli, verimli ve yararlı bulduklarını dile getirmişlerdir. Onlar, bu görüşlerini temellendirirken hem öğretmen hem de ilgili araştırmacı tarafından öğrencilere sunulan sağlıklı rehberlik ve uygulamalı öğretimin özelliklerini ve katkılarını ön plana çıkarmışlardır. Örneğin; Şehirleşme Grubu'ndan Berk, sözlü tarihin öğretimini yeterli ve verimli bulma gerekçelerine vurgu yaparken, iyi rehberliğin ve uygulamalı öğretimin katkılarını şu şekilde açıklamıştır:

...Çalışma danışmanlarımız bize hem sözel olarak ilk önce... anlattılar, sonra da biz zaten bunu uygulamalı olarak öğrendik. İkincisinde de daha iyi başardık. Daha iyi görüşmeler yaptık. Bu yüzden sözlü tarih görüşmesinde iyi bir kariyer çizdiğimizi düşünüyorum...

Berk'in ifadelerinden anlaşılacağı gibi süreç içerisinde hem araştırmacı hem de araştırma sırasında iş birliği yapılan sosyal bilgiler öğretmeni, öğrencilerle sürekli ve sağlıklı bir iletişim içinde olmuştur. Bunun yanında sözel anlatımla birlikte yapılan uygulamalar, öğrencilerin sözlü tarih çalışmasını nasıl yapacağını anlamasına yardımcı olmuştur.

Diğer yandan öğrenciler, görüşme sorularını hazırlayıp kaynak kişileri bulduktan sonra çeşitli hazırlıklar yapmışlardır. Bu kapsamda öğrenciler, görüşmeler öncesinde ilk olarak aile ve grup üyeleriyle görüşme provaları yaparak kendi görüşmelerine hazırlanmışlardır. Bu provalar, iki şekilde gerçekleştirilmiştir. Birincisinde her öğrenci, aile üyeleri ve akrabalarıyla (anne, baba, büyükanne ve büyükbaba, hala, dayı, teyze...) görüşme denemesi yapmıştır. Bu türden bir görüşme denemesini babasıyla yapan Haberleşme Araçları Grubu'ndan Mertcan, yaşananları şu şekilde anlatmıştır:

Öğretmenim, ben babamla görüşme yaparken bir kere tekrarladık öğretmenim. Nasıl olacak diye kâğıdı kalemi elime aldım. Arkadaşlarımla beraber, arkadaşlarımla hepsi boş kâğıtlar aldılar ellerine. Öğretmenim ben babama sordum, deneyerek yaptık.

Mertcan, babasıyla görüşme yapmadan önce gerçeğe uygun koşullarda ön görüşme yapmış, kendini hazır hissettikten sonra asıl görüşmesine geçmiştir. Bu deneyim sayesinde diğer grup üyeleri, Mertcan'ın performansını gözleyerek kendi görüşmelerine dair öngöründe bulunmuştur. Örneğin; Ulaşım Grubu'ndan Güliz, annesiyle yaptığı görüşme denemesinin asıl görüşmesinde nasıl işine yaradığına "...Mesela Alp Bey ile yaptığımda... aynı annemle yaptığımda o hataları yapmamaya çalıştım..." diyerek dikkat çekmiştir.

İkinci tür görüşme denemesi ise grup içinde yapılmıştır. Bu görüşme türünde her bir grup üyesi, seçtiği bir arkadaşıyla görüşerek kendini test etme fırsatı elde etmiştir. Grup içinde görüşme provası yapan isimlerden biri olan Şehirleşme Grubu'ndan Hülya, tecrübesini şu şekilde aktarmıştır:

Prova yapıyoduk sınıfta. Birbirimizle yaptık ve ben kendimce görüşme yaptığım kişinin soruyu anlayabileceği şekilde çevrim yaptım. Ya mesela ordaki uzun cümleyi anlayamayacaksa onu daha böyle dikkate alarak okudum.

Görüldüğü gibi ikinci tip görüşme denemesinde Hülya, yalnızca görüşme sorularını sormakla yetinmemiş, ilave olarak karşıdaki kişinin soruyu anlayamama ihtimalini göz önünde bulundurarak soruyu kısaltarak sormayı denemiştir.

Öte yandan öğrenciler, görüşme provalarının yanında görüşmeler öncesinde bir araya gelerek planlama yapmıştır. Bu toplantılarda görüşme sorularını değerlendiren ve görüşme planı yapan öğrencilerden biri olan Şehirleşme Grubu'ndan Hülya, görüşme öncesi toplantılarda yaşananlar hakkında şu detayları vermiştir:

...kelime hatamız olmasın diye soruları dikkatle... kontrol ettik, tekrar ettik. Ondan sonra mesela bütün grup toplandık, hani neler yapabileceğimizi değerlendirdik... Ondan sonra sabahtan böyle konuşuyorduk ya da bir önceki günden yani hazırlıklı gelmek için öğleden sonraya eve gitmeyenler eşyasını alıp geliyordu kıyafetlerini. Yani direkt okuldan çıkınca gittiğimiz için...

Alıntıda yer verildiği üzere bir görüşmenin planı ve hazırlığı bazen neredeyse sabahın erken saatlerinde başlamıştır. Ayrıca okul saatlerinde yapılan toplantılarda da görüşmelerde neler yapılacağı konuşulmuştur. Bu hazırlıklara ek olarak, görüşmeler öncesinde öğrenciler, kayıt cihazını test etme, görüşme sorularını inceleme ve kaynak kişilere açıklama yapma gibi hazırlıklar da yapmışlardır. Bütün bu hazırlıklardan sonra öğrencilerin görüşmeleri başlamıştır.

Sözlü Tarih Çalışmasının Uygulama Sürecine İlişkin Değerlendirmeler

Yukarıda bahsedilen hazırlıkları tamamlayan öğrenciler, bu uygulama kapsamında 37 görüşme yapmışlardır. Odak grup görüşmelerinde onların görüşme tecrübeleri sorgulandığında, sözlü tarih tecrübelerine ilişkin olumlu düşüncelere sahip olduğu görülmüştür. Nitekim Uşaklı bir yazarla görüşme yapan Haberleşme Grubu'ndan Hülya, görüşmesi hakkında şunları söylemiştir:

...ilk görüşmemde hiç sıkılmadım... hem de hiç sıkılmadım. Çünkü görüştüğüm kişi yazardı ve biliyorsunuz... yazarlar okumuş bir dönem geçirdiği için daha bilgili olduğu için ondan daha iyi bilgiler aldım ve... çok şey öğrendim yani.

Görüldüğü gibi öğrencinin yazarla yaptığı görüşme onda olumlu izler bırakmıştır. Ayrıca kaynak kişinin yazar olması ve konuları anılarına dayanarak ayrıntılı bir şekilde anlatması, diğer grup üyeleri tarafından da olumlu karşılanmıştır.

Diğer yandan öğrenciler, görüşmeler sırasında soru sorma, kayıt cihazını kullanma, tarihi materyal toplama, not alma ve ortamı düzenleme görevlerini üstlenmişlerdir. Öğrenciler, bu görevlerden en çok soru sormayı severken, not alma görevi en istenmeyen görev olmuştur. Bunda öğrencilerin görevlere bakışı etkili olmuştur. Öğrenciler, not alma görevini her şeyi yazma olarak algıladıkları için her söylenilene yazmaya çalışmış, yazamadıkları için üzülmüş ve dolayısıyla not almaya karşı olumsuz düşünceler geliştirmişlerdir. Aksine öğrenciler, soru sorma görevinde görüşmeyi yönlendirdikleri ve kendilerini lider rolde hissettikleri için bu görevi daha çok sevmişlerdir. Bu sonuçlar, grupla sözlü tarih yaptırılan öğrencilere görevlerin daha uygun şekilde tanıtılmasının önemini ortaya koymaktadır.

Sözlü Tarih Uygulamasının Öğrencilere Yararları

İşbirlikli olarak yapılan sözlü tarih çalışmaları, öğrencilere birçok katkı sağlamış ve onların çeşitli becerilerini geliştirmiştir. Bu katkılar; kişisel, akademik ve psikolojik gelişim olmak üzere üç boyutludur. Bütün gelişim boyutları karşılaştırıldığında, sözlü tarih uygulamasının öğrencilere en çok kişisel gelişim boyutunda katkı sağladığı görülmüştür. Nitekim öğrenciler, odak grup görüşmelerinde en çok iletişim becerileri konusunda tecrübe ettikleri olumlu değişimlerden bahsetmişlerdir. Bu durumun izlerine öğrencilerin beyanlarında da rastlanmaktadır. Örneğin; Şehirleşme Grubu'ndan İlyas çalışmanın kendilerine katkılarını: *"Daha rahat konuşuyoruz şimdi hocam tanımadığımız kişilerle, burda konuşuyoruz, yani hocam, böyle tanımadığımız bi yere gittiğimizde ona da yardımcı oluyo..."* diyerek çalışmanın insan ilişkilerindeki konuşmalarını kolaylaştırdığına vurgu yapmıştır. Benzer şekilde de Haberleşme Araçları Grubu'ndan Temel de İlyas'ın söylediklerine vurgu yapmış ve durumu şöyle açıklamıştır: *"...hocam başkasıyla konuşurken nasıl konuşacağımızı öğrendik. Rahatça konuşmayı öğrendik hocam. Önceden çok heyecanlanıyorduk ama şimdi heyecanımız biraz daha azalmış."*

Görüldüğü gibi öğrenciler, çeşitli iletişim becerilerini geliştirmişlerdir. Bu becerilere bağlı olarak sözlü tarih çalışması, öğrencilerin dinleme becerilerine de katkı sağlamıştır. Örneğin; yaptıkları görüşmelerle iyi birer dinleyici haline geldiklerini düşünen Eğlence Araçları Grubu'ndan Güliz, bu katkıyı şu şekilde açıklamıştır:

Çok fazla katkısı oldu, çünkü mesela insanla konuşurken ya da görüşme yaparken diyalog içinde oluyoruz, ona soru soruyoruz ya da mesela aradan sorular soruyoruz ki onu daha iyi dinliyoruz,

dinleme mesela biraz da neydi iyi dinleyicilik olabilir, çünkü onu dinlemezsek aradan soru soramayız. O zaman sormazsak bilgi edinemeyiz. Bilgi edinmezsek rapor hazırlamayız. Hani onlarla birbirine zincirlenmiş şeyler. Bi tane halkası olmazsa olmuyo...

Güliz'in vurguladığı gibi, öğrenciler araştırma konuları kapsamında yaptıkları görüşmeler sırasında veri toplarken, iyi birer dinleyici olma yolunda ilerlemişlerdir.

Diğer yandan öğrencilerin büyük çoğunluğunun yukarıda ifade ettiği katkıların dışında sözlü tarih, öğrencilere yaşadıkları şehri tanıma (yerel tarihi öğrenme) konusunda yardımcı olmuştur. Örneğin; Şehirleşme Grubu'ndan İlyas'ın -doğrudan sorulmadığı halde- "...kendimize bilgi ediniyoruz... Uşak'ta olduğu için kendi yaşadığımız yerin önceki ve şimdiki halini tanıyoruz." diyerek dikkat çektiği husus, sözlü tarihin yerel tarihle olan yakın ilişkisini vurgulama açısından oldukça önemlidir.

Son olarak psikolojik gelişim boyutunda iletişim becerilerinin gelişimine de bağlı olarak sözlü tarih çalışmaları, öğrencilerin heyecan ve kaygıyı yenmelerine yardımcı olmuştur.

Sözlü Tarih Uygulaması Sırasında Karşılaşılan Sorunlar

Yukarıda değinildiği gibi sözlü tarih uygulaması, öğrencilere çeşitli katkılar sağlamıştır. Ancak bu olumlu katkılara ulaşma sürecinde çeşitli sorunlarla karşılaşmıştır. Bu sorunlar, iki alt başlık altında ele alınmıştır.

Kaynak Kişiler

Sözlü tarih çalışmaları sırasında öğrenciler, en çok kaynak kişilerle ilgili problemler yaşamıştır. Karşılaşılan sorunlar çok boyutludur. Birincisi, bazı kadın kaynak kişiler; öğrencileri yardım etmeme, oyalama, randevu verip gelmeme ya da iptal etme gibi sorunlarla baş başa bırakmıştır. Örneğin; Eğlence Araçları Grubu'ndan Güliz, kadın kaynak kişi bulma konusuna ne tür zorluklar çektiklerini şu şekilde aktarmıştır:

Bir bakıma iyiydi bir bakıma da sıkıntılı geçti... Hani, siz, birinci görüşmelerimizi bulmuştunuz. O görüşmelerimiz iyi oldu. İkinci görüşmeci bulurken biraz zorlanmıştık kadın olması gerektiği için. Bir günde üç görüşmeci bulduk, ayarladık, her şeyini yaptık ama sonra <Ben yapamam.> deyip bizi yarı yolda bırakanlar oldu... Her şeyi kaç kere ayarladık yani madem yapmayacaksa yapmasın Şeyda'nın da dediği gibi oturuyo, <Ben yapamam.> diyor. Biri de <Tamam> dedi, <Bekleyin siz.>, bekledik, bekledik, bekledik... Gelmiyor, gittik, bulduk, <Ben yapamam.> dedi.

Alıntıya yansımayan diğer önemli ve ilginç ayrıntı ise öğrencileri bu sorunlarla baş başa bırakan kişilerin büyük çoğunluğunun kendi öğretmenleri olmasıdır. Ayrıca ilgili kişilerden bazıları, öğrencilerin çalışmalarını önemsemediği için onları kolaylıkla reddetmiştir.

Kaynak kişilerle ilgili yaşanan diğer önemli sorun da kişilerin konunun dışına çıkarak konuşması olmuştur. Bu durum yalnızca görüşmeyi yapan öğrenciyi değil, bütün grup üyelerini olumsuz etkilemiştir. Ayrıca öğrenciler, uygun katılımcı bulmakta zorlanmıştır. Öncelikle aileleriyle görüşmek istemelerine rağmen onlar araştırma konularıyla ilgili bilgi sahibi olmadıkları için görüşme yapamamışlardır. Bunların dışında bulunan bazı kaynak kişiler görüşmenin amacının farkında olmadan konuşabilmektedir. Bu tür sorunların aşılabilmesi için bazı kaynak kişilerle ön görüşme yapılarak ilgili kişilerin bilgileri test edilmiştir.

Grup Çalışması

Bu çalışmada öğrenciler, iş birliğine dayanan grup çalışmasını ilk defa yaptıkları için doğal olarak çeşitli sorunlar yaşamışlardır. Gruplarda sorunların daha çok görev ihmal, grup kurallarına uymama ve bir araya gelememe (toplanamama) gibi durumlardan kaynaklandığı tespit edilmiştir. Ancak bu problemlerin en önemlisi olarak bir araya gelememe sorunu öne çıkarılmıştır. Örneğin; Eğlence Araçları Grubundan Deniz, bu durumu: "...Mesela hocam hepimiz Uşaklı ya da köylü olmayınca bir araya gelme zor oluyor..." diyerek açıklamıştır. Yani evleri birbirine yakın olmayan ya da grup üyelerinin bazıları köyde yaşayan öğrenciler bir araya gelmekte güçlük çektiği için grup çalışmalarında sorunlar ortaya çıkmıştır. Son olarak yukarıda değinilen sorunların dışında öğrenciler, aile ve bazı teknik konularda da bazı sorunlar yaşasalar da bu problemler, çalışmanın seyrini olumsuz şekilde etkileyecek boyuta ulaşmadan çözülmüştür.

Sonuç olarak bu çalışmanın bulguları, bir öğrenme ve öğretme yöntemi olarak sözlü tarihin sosyal bilgiler derslerinde kullanılabilir olduğunu göstermiştir. Bununla birlikte süreçte öğrencilere sağlıklı ve sürekli

rehberliğin başarıda önemli bir role sahip olduğu görülmüştür. Uygulamanın başarıya ulaşmasında sağlıklı ve sürekli bir rehberlik sunulmasının yanı sıra öğrencilerin aktif katılımını sağlayacak etkinliklerin düzenlenmesi, ailelerin desteğinin alınması, uygun kaynak kişilerin bulunması, grupların uygun şekilde oluşturulması ve öğrencilere bilgiyi işleme aşamasında (veri analizi ve yorumu) daha fazla yardım edilmesi gibi önemli konular öne çıkmıştır.

TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER

Bulgular bölümünde ayrıntılı olarak yer verildiği gibi çalışma sonunda hazırlık ve uygulama aşamaları, sözlü tarihin öğrencilere katkıları ve sözlü tarih uygulama sürecinde karşılaşılan sorunlara ilişkin çeşitli sonuçlara ulaşılmıştır. Öncelikle hazırlık aşamasına ilişkin ulaşılan sonuçlar, sözlü tarihin yeterli bir şekilde öğretilmediğini göstermektedir. Sürecin verimli bulunma gerekçeleri açıklanırken, ilgili araştırmacı ve öğretmenin sağlıklı ve sürekli rehberlik etmesi, öğretimin örnek uygulamalarla yapılması ve çalışmanın bütün adımlarına öğrencilerin aktif bir şekilde katılması gibi durumlar ön plana çıkarılmıştır.

Öte yandan öğrenciler, görüşme sorularını hazırlayıp kaynak kişileri bulduktan sonra aile ve grup üyeleriyle görüşme provaları yapma, grup toplantısı yaparak görüşme planı çıkarma ve görev dağılımı yapma, kayıt cihazının çalışıp çalışmadığını kontrol etme, görüşme sorularını inceleme ve kaynak kişilere açıklama yapma gibi süreçlerden geçmişlerdir. Bu hazırlıklar, öğrencilerin kaynak kişiyle iyi ilişki kurmalarını sağlamış, dolayısıyla bu da görüşme performanslarına yansımıştır. Çünkü görüşme öncesi hazırlıkları ciddiyle yapan öğrenciler, kaynak kişiyle iyi ilişki kurma ve derinlemesine görüşme yapma konusunda daha başarılı olmuştur. Alan yazında Mehaffy, Sitton & Jr. (1984), Walbert (2004) Zusman (2010), McLellan (2014), Kachaturoff & Greenebaum (2015) ve Ritchie (2015), görüşme öncesi hazırlıklara bağlı olan kaynak kişiyle ilişki kurmanın iyi bir sözlü tarih çalışmasının önemli unsurlarından biri olduğuna vurgu yapmışlardır.

Diğer yandan çalışmanın önemli sonuçlarından biri de sözlü tarih uygulamasının öğrencilere beklenenin ötesinde katkılar sunmasıdır. Ulaşılan sonuçlar, sözlü tarih uygulamasının öğrencilere kişisel, akademik ve psikolojik gelişim olmak üzere farklı boyutlarda çeşitli katkılar sağladığını göstermektedir. İlk olarak sözlü tarih çalışmaları, kişisel gelişim boyutunda öğrencilerin iletişim becerilerini (dinleme, daha rahat konuşma vb.) ve sorumluluk bilincini geliştirmiştir. Sözlü tarihin bu katkılarını Stradling (2003), Walbert (2004), Sarı (2007), Ardemento & Kuszmar (2009), Kaya (2013), McLellan (2014) ve Doğan (2015a) ve Dogan (2015b) tarafından yapılan çalışmalarda da görmek mümkündür.

Akademik gelişim boyutunda sözlü tarih, öğrencilerin tarihi araştırma basamakları kullanma, görüşme yapma ve rapor yazma ve yerel tarihi öğrenme gibi önemli kazanımlar elde etmesini sağlamıştır. Bu katkılar bağlamında alanyazın incelendiğinde, sözlü tarihin öğrencilere sağladığı bu katkılara yer veren birçok çalışmaya rastlanmıştır. Örneğin Fonsino (1979), "Bir Araştırma ve Öğretim Aracı Olarak Sözlü Tarih" adlı çalışmada, sözlü tarihin öğrencilere tarihçilerin kaynak materyalleri nereden elde ettiklerini gösterdiği için tarihi daha anlamlı ve ilgi çekici hale getirdiğine vurgu yapmıştır. Ayrıca Yang, Chen & Chen (2002), Garg (2007), Ayers & Ayers (2013) McLellan (2014), Davey, Weld & Foote (2016) ve Trşkan (2016) sözlü tarihin öğrencilerin birincil kaynaklara ulaşma ve verilerden ürünler ortaya koyma konularında önemli katkılar sunduğu ortaya çıkarmışlardır.

Öte yandan sözlü tarihin akademik gelişim boyutundaki bir diğer katkısı, yerel tarihin öğrenilmesindeki rolüdür. Çünkü öğrenciler, yaptıkları sözlü tarih çalışmasıyla yaşadıkları şehrin tarihini araştırdıkları için doğal olarak ailesini ve çevresini tanımış, bir yandan da Uşak'ın yerel tarihini öğrenme ve kaydetme olanağı bulmuşlardır. Sözlü tarihin yerel tarih konusundaki benzer katkılarına alanyazında Gonzalez-Peterson (1994), Ball (2003), McCray (2009), Jenks (2010), Valk, Atticks, Binning, Manekin, Schiff, Shibata, & Townes (2011) ve Kachaturoff & Greenebaum (2015) tarafından yapılan çalışmalarda da yer verilmiştir.

Diğer yandan sözlü tarih çalışmaları, öğrencilere psikolojik gelişim boyutunda da bazı katkılar sağlamıştır. Bu boyutta sözlü tarih çalışması, öğrencilerin heyecan ve kaygıyı yenmelerine bağlı olarak özgüven kazanmalarına ve insanlara karşı daha anlayışlı olmalarına yardımcı olmuştur. Benzer şekilde sözlü tarihin öğrencilerin yapamama kaygısını yenmesinde ve özgüven kazanmasındaki rolüne Kabapınar ve İncegül (2016) tarafından yapılan çalışmada dikkat çekilmiştir.

Son olarak –bütün süreçlerde olduğu gibi- öğrenciler, çalışmalarını yaparken çeşitli problemlerle karşılaşmıştır. Birincisi, öğrenciler kaynak kişilerle ilgili bazı sorunlar yaşanmıştır. Bu kapsama giren sorunların başında kaynak kişi bulma zorluğu ve kaynak kişi adaylarının tavırları gelmiştir. Ayrıca bu süreçte öğrenciler, uygun kaynak kişi bulma zorluğunun yanında insanların yardım etmeme, konuşmak istememe ve söz verdikleri görüşmelere gelmeme gibi onların heveslerini ve güvenlerini zedeleyici davranışlara maruz kalmışlardır. Benzer sonuçlara Lattimer ve Kell (2013) tarafından yapılan çalışmada ulaşılmıştır. İlgili çalışmada öğrenciler, randevu alarak görüşmelere gitmelerine rağmen bugün görüşemeyeceğini söyleyen kaynak kişilerle karşılaşmış, bu da öğrencilerin çalışma motivasyonlarını olumsuz etkilemiştir.

Bu çalışmada ulaşılan sonuçlar, yapılandırmacı bir öğrenme ve öğretme yöntemi olarak sözlü tarihin öğrencilere çeşitli beceriler kazandıran, eğlenceli bir şekilde konu alanını ve özellikle yerel tarihi öğreten etkili bir yöntem olduğunu göstermiştir. Zaman zaman bazı problemlerle karşılaşılmasına rağmen başarılı bir sözlü tarih uygulaması için öğretmenlerin, öğrencilerini sürece aktif bir şekilde dâhil etmesi, öğrencilerin yaptıkları görüşmeler yoluyla veri toplamaları, elde ettikleri verileri analiz etmeleri, yorumlamaları ve orijinal bir ürün ortaya koymaları için imkân tanımalarının önemi görülmüştür.

Bu çalışma kapsamında edinilen tecrübelerle dayanılarak bazı önerilerde bulunmakta fayda vardır. Öncelikle bir sözlü tarih uygulamasını yapacak öğretmenin gönüllü olması, en önemli şartlardan biridir. Çünkü sürekli ve sağlıklı bir rehberlik gerektiren bu çalışmada öğretmenin sürece hâkim olması gerekmektedir. Bunun yanında öğrencilere ve ailelere sağlıklı bir şekilde bilgilendirme yapılarak onların çalışma konusunda destekleri alınmalıdır. Özellikle grup çalışması yapılacaksa aile faktörü daha da ön plana çıkmaktadır. Bu araştırmada sözlü tarih, grup çalışmalarıyla takip edilmiş ve çeşitli yararları görülmüştür. Ancak daha büyük şehirlerde öğrencilerin bir araya gelme problemleri göz önünde bulundurularak bireysel sözlü tarih çalışmaları da yapılabilir. Burada kararı, öğretmen ve öğrenciler vermelidir. Nitekim Dere ve Kızılay (2017) ile Dere ve Alkaya (2017) tarafından yapılan çalışmalarda öğrenciler, sözlü tarih çalışmalarını bireysel yürütmüşler ve detaylı şekilde konuyu araştırma imkânı bulmuşlardır.

Öte yandan öğrencilerin kaynak kişi problemi yaşamaması için öncelikle aile bireyleriyle görüşebilecekleri konular tercih edilmelidir. Ancak öğrenci, kaynak kişi bulamadığı durumlarda öğretmenin kaynak kişi bulması gerekebilir. Ayrıca öğrenciler, görüşme kayıtlarını dökmeekten hoşlanmamaktadır. Buna alternatif olarak görüşmeler dökülmeden ürünler de ortaya konulabilir. Ancak dökümlerin yapılmasının öğrencilere sağladığı yararlar da unutulmamalıdır. Yine Dere ve Kızılay (2017) ile Dere ve Alkaya (2017) tarafından yapılan çalışmalarda olduğu gibi öğrencilere yaptıkları görüşme kayıtları transkript etmeden, ses kayıtlardan yararlanarak hikâyeler ve kompozisyonlar yazmaları istenebilir.

Son olarak okulda sözlü tarih çalışmalarının bir sözlü tarih kılavuzu ya da rehberinin yardımıyla yapılması, daha verimli sonuçlar sunacaktır. Bu konuda Dere (2017) tarafından hem öğrenciler hem de öğretmenler için hazırlanan sözlü tarih uygulama kılavuzları değerlendirilebilir.

KAYNAKÇA/REFERENCES

- Akçalı, A. A. (2007). *Yerel tarih ve tarih eğitimine katkısı* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir.
- Ardemendo, D. ve Kuszmar, K. (2009). *Principles and best practices for oral history education (4-12)*. Washington DC: Oral History Association (OHA), 1-3.
- Arslan, Y. (2012). *Yerel ve sözlü tarihin ortaöğretim öğrencilerindeki yansımaları: Tunceli Merkez örneği* (Yayınlanmamış doktora tezi). Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Aykaç, N. (2007) İlköğretim sosyal bilgiler dersi eğitim programına yönelik öğretmen görüşleri. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi* <http://www.e-sosder.org> 6, (22), 46-73.
- Ayers, W., & Ayers, R. (2013). Every person is a philosopher/ every day is another story. Mayotte, C. (Ed.), *The power of the story: The voice of witness teacher's guide to oral history, voice of witness*. San Francisco.
- Ball, A. (2003). *Logging History: students as archivists*. Retrived 26 March 2016, from <http://www.edutopia.org/logging-history-students-as-archivists>
- Bilgin, N. (2014). *Sosyal bilimlerde içerik analizi: Teknikler ve örnek çalışmalar* (3. Baskı). Ankara: Siyasal Kitabevi.

- Creswell, J. W. (2012). *Educational research: Planning, conducting, and evaluating quantitative and qualitative research* (4th edition). Boston: Pearson.
- Çelikkaya, T. ve Kuş, Z. (2009). Sosyal bilgiler öğretmenlerinin kullandıkları yöntem ve teknikler. *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 22(2), 741-758.
- Davey, F., Welde, K. D. & Foote, N. (2016). Oral history as inspiring pedagogy for undergraduate education. *Oral History Education, Political Engagement, and Youth, Our Schools/Our Selves*, V. 25, N. 2 Winter, Ottawa, Canada.
- Dere, İ. (2017). *Sosyal bilgiler derslerinde bir öğrenme ve öğretme yöntemi olarak sözlü tarih* (Yayınlanmamış Doktora Tezi). Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Uşak.
- Dere, İ. ve Kızılay, N. (2017). Aile tarihinin araştırılmasında sözlü tarihin kullanımı: İlkokul öğrencilerinin tecrübeleri. *Türk Tarih Eğitimi Dergisi*, 6(2), 294-323.
- Dere, İ. & Alkaya, S. (2017). Sosyal bilgiler derslerinde tıp tarihi konularının sözlü tarihle öğretimi/Teaching of medicine history topics by using oral history in social studies courses. *Journal of History Culture and Art Research*, 6(6), 504-522.
- Dinç, E. ve Doğan, Y. (2010). İlköğretim ikinci kademe sosyal bilgiler öğretim programı ve uygulanması hakkında öğretmen görüşleri. *Journal of Social Studies Education Research*, 1 (1), 17-49.
- Doğan, Y. (2015a). Okul dışı sosyal bilgiler öğretiminde sözlü tarih. İçinde Şimşek, A. ve Kaymakçı, S. (Ed.). *Okul dışı sosyal bilgiler öğretimi*. Ankara: Pegem Yayıncılık.
- Dogan, Y. (2015b). How should an efficient oral history interview process be conducted according to the views of pre-service teachers?. *Educational Research and Reviews*, 10(8), 1097-1108.
- Duffy, B. (2014). The analysis of documentary evidence. In J. Bell (Ed.). *Doing your research project: A guide for first-time researchers*. UK: McGraw-Hill Education.
- Durmuş, K. (2013). *Öğretmenlerin ve mezunların bakış açılarından Ermeni azınlık okullarında tarih öğretimi* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Fonsino, F. J. (1979). *Oral history as a research and teaching tool* (Unpublished DA dissertation). Illinois State University.
- Garg, B. (2007). *Teaching of history*. Rajat Publications.
- Gonzalez-Peterson, A. A. (1994). *An oral history project with high school students: Implications for curriculum change* (Unpublished master's thesis). University of New Mexico, USA.
- Işık, H. (2008). *İlköğretim 4. sınıf sosyal bilgiler tarih konularının öğretiminde kanıt temelli öğrenme modeli: Bir aksiyon araştırması* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- İncegöl, S. (2010). *Sosyal bilgiler dersinde örnek bir sözlü tarih uygulaması* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Jenks, C. E. (2010). Using oral history in the elementary school classroom. *Social Studies and the Young Learner*, 23, 1, 31-32.
- Kabapınar, Y. ve İncegöl, S. (2016). Değişim ve süreklilik bağlamında oyun ve oyuncağa bakmak: bir sözlü tarih çalışması. *Turkish History Education Journal*, 5(1), 74-96.
- Kachaturoff, G. & Greenebaum, F. (1981). Oral history in the social studies classroom. *The Social Studies*, 72(1), 18-22.
- Kaplan, E. (2005). *İlköğretim öğrencilerinin tarihsel düşünce becerilerinin sözlü tarih çalışmalarıyla geliştirilmesi* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Kaya, M. (2013). *Sosyal bilgiler dersinde kullanılacak bir öğretim yöntemi olarak sözlü tarih: amaç, içerik, uygulama* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Kaya, R. ve Güven, A. (2012). İlköğretim yedinci sınıf öğrencilerinin sosyal bilgiler derslerinde tarih konularının işleniş ve tarihin değeri ile ilgili görüşleri. *Turkish Studies- International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 7(2), 675-691.
- Kumru, G. (2009). *Tarih öğretimi açısından sözlü tarih yazımı: Karaca Ahmet Dergâhı örneği* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Küpüç, E. (2014). *Sözlü tarih kavramı ve sözlü tarihin tarih öğretimindeki rolü* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Van.
- McCray, S. (2009). *Anatomy of a project: "Give me shelter"*. Retrieved 21 October, from <https://www.edutopia.org/stw-maine-project-based-learning-homeless-video> adresten alınmıştır.
- McLellan, M. L. (2014). Beyond the transcript: oral history as pedagogy. In Boyd, D., & Larson, M. (Ed.). *Oral History and Digital Humanities: Voice, Access, and Engagement* (pp. 99-118). USA: Springer.
- Mehaffy, G., Sitton, T. & Davis Jr, O. L. (1984). Oral History in the classroom. In Dunaway, D. K., & Willa, K. B. (Ed.) *Oral history: an interdisciplinary anthology*. Nashville: The American Association for State and Local History.

- Millî Eğitim Bakanlığı [MEB], (2006). *Sosyal bilgiler 6.–7. sınıflar öğretim programı*. Ankara: TTKB Yayınları.
- Lanman, B. A. (1987). Oral History as an educational tool for teaching immigration and black history in American high schools: Findings and queries. *International Journal of Oral History*, 8(2), 122-135.
- Lattimer, H., & Kelly, M. (2013). Engaging Kenyan secondary students in an Oral History Project: Education as emancipation. *International Journal of Educational Development*, 33(5), 476-486.
- Özer, E. (2012). *Sosyal bilgiler dersinde yerel ve sözlü tarih etkinliklerinin programlanması* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Necmettin Erbakan Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Konya.
- Öztaşçı, C. A. (2017). *Yerel tarih öğretim yöntemini sosyal bilgiler dersinde uygulamaya koymak: Bir eylem araştırması* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Patton, M. Q. (2014). *Nitel araştırma ve değerlendirme yöntemleri* (3. Baskıdan Çeviri, Çeviri Editörleri: M. Bütün ve S.B. Demir.). Ankara: Pegem Akademi.
- Portelli, A. (2006). Introduction. In Lanman, B. A., & Wendling, L. M. (Ed.) *Preparing, the next generation of oral historians: An anthology of oral history education*. Lanham, MD: Rowman ve Littlefield.
- Ritchie, D. A. (2015). *Doing Oral History*. New York: Oxford University Press, 3th Edition.
- Sarı, İ. (2002). *Sosyal bilgiler dersi tarih ünitelerinde bir yöntem olarak sözlü tarih* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Sarı, İ. (2007). *Sosyal bilgiler öğretiminde sözlü tarih etkinliklerinin öğrenci başarı, beceri ve tutumlarına etkisi* (Yayınlanmamış doktora lisans tezi). Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Stradling, R. (2003). *Tarihi öğrenmek ve öğretmek 20. yüzyıl Avrupa tarihi nasıl öğretilmeli* (Birinci baskı, İngilizceden Çeviren: Ayfer Ünal). İstanbul: Türkiye Ekonomik ve Toplumsal Tarih Vakfı.
- Temir, M. (2015). *Yaşayan tarih yetişkinlerimiz* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Gaziosmanpaşa Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Tokat.
- Trškan, D. (2016). Doing Oral History: Introduction to Active Oral History. In Trškan, D. (Ed.). *Oral history education: Dialogues with past* (pp. 205-214). Ljubljana: Slovenian National Commission for UNESCO.
- Valk, A., Atticks, A., Binning, R., Manekin, E., Schiff, A., Shibata, R., & Townes, M. (2011). Engaging communities and classrooms: Lessons from the Fox Point oral history project. *Oral History Review*, 38(1), 136-157.
- Yang, S. C., Chen, N. S., & Chen, A. S. (2002). A student-generated web-based oral history project. *Journal of Computer Assisted Learning*, 18(3), 272-281.
- Zusman, A. (2010). *Story bridges: a guide for conducting intergenerational oral history projects* (C. 1). Left Coast Press.
- Walbert, K. (2004). How to do it: Oral history projects. *Social studies and the young learner*, 16(4), E1-E8.

İletişim/Correspondence

Dr. Öğr. Üyesi İlker DERE
idere@konya.edu.tr

Prof. Dr. Erkan DİNÇ
erkan.dinc@gmail.com